

ALEX
MICHAELIDES

ΤΟ ΜΕΝΟΣ

μετάφραση
Κλαίρη Παπαμιχαήλ

διόπτρα

Για την Ούμα

«ἦθος ἀνθρώπῳ δαίμων»
«Ἡ μοίρα τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ὁ
χαρακτήρας τοῦ».

ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ποτέ μην ξεκινάς ένα βιβλίο μιλώντας για τον καιρό.*

Ποιος το είπε αυτό; Δεν θυμάμαι – μάλλον κάποιος διάσημος συγγραφέας.

Όποιος κι αν ήταν, δίκιο είχε. Ο καιρός είναι βαρετός. Κανείς δεν θέλει να διαβάσει για τον καιρό, ειδικά στην Αγγλία, όπου κάνουμε τόσες συζητήσεις γι' αυτόν. Οι άνθρωποι θέλουν να διαβάσουν για *ανθρώπους* – και γενικά, σύμφωνα με την εμπειρία μου, πηδάνε τις παραγράφους με τις περιγραφές.

Είναι καλή συμβουλή να αποφεύγεις να μιλάς για τον καιρό – και τώρα την αγνωώ υπ' ευθύνη μου. Μια εξαίρεση που επιβεβαιώνει τον κανόνα, ελπίζω. Μην ανησυχείτε, η ιστορία μου δεν λαμβάνει χώρα στην Αγγλία, επομένως δεν μιλάω για βροχή εδώ. Τραβάω μια κόκκινη γραμμή στη βροχή – κανένα απολύτως βιβλίο δεν πρέπει να ξεκινάει ποτέ με βροχή. Χωρίς καμία εξαίρεση.

Μιλάω για άνεμο. Για τον άνεμο που στροβιλίζεται στα ελληνικά νησιά. Τον άγριο, απρόβλεπτο ελληνικό άνεμο. Έναν άνεμο που σε τρελαίνει.

Ο άνεμος ήταν σφοδρός εκείνο το βράδυ – το βράδυ του φόνου. Ήταν δυνατός, μανιασμένος – έπεφτε με ορμή πάνω στα δέντρα, σάρωνε τα μονοπάτια, σφύριζε, μοιρολογούσε, άρπαζε όλους τους άλλους ήχους και το 'βαζε γρήγορα στα πόδια.

* Γνωστή ρήση του συγγραφέα Έλμορ Λέοναρντ. (Σ.τ.Ε.)

Ο Λίο βρισκόταν έξω όταν άκουσε τους πυροβολισμούς. Ήταν πεσμένος στα τέσσερα στο πίσω μέρος του σπιτιού κι έκανε εμετό στο μποστάνι. Δεν ήταν μεθυσμένος, απλώς μαστουρωμένος. (Πολύ φοβάμαι πως ήταν δικό μου το φταιξιμο. Πρώτη φορά έπινε μπάφο· μάλλον δεν έπρεπε να του δώσω.) Μετά από μια σχεδόν εκστατική εμπειρία στην αρχή – απ’ ό,τι φαίνεται περιλάμβανε κάποιο υπερφυσικό όραμα– τον έπιασε ναυτία κι άρχισε να ξερνάει.

Εκείνη ακριβώς τη στιγμή ο άνεμος όρμησε καταπάνω του – πέταξε κατευθείαν προς το μέρος του τον ήχο: μπανγκ, μπανγκ, μπανγκ. Τρεις πυροβολισμοί, ο ένας αμέσως μετά τον άλλο.

Ο Λίο σηκώθηκε όρθιος. Κόντρα στη θύελλα, περπάτησε όσο πιο σταθερά μπορούσε προς τα εκεί που άκουσε τους πυροβολισμούς – μακριά από το σπίτι, κατά μήκος του μονοπατιού που περνάει μέσα από τον ελαιώνα, προς τα ερείπια.

Κι εκεί, στο ξέφωτο, σωριασμένο στη γη... ένα πτώμα.

Το πτώμα κειτόταν μέσα σε μια λίμνη αίματος, που απλωνόταν ολόενα – γύρω του οι κατεστραμμένες μαρμάρινες κολόνες, που σχημάτιζαν ένα ημικύκλιο κι έριχναν τη σκιά τους πάνω σ’ ένα μέρος του. Ο Λίο πλησίασε διστακτικά κοιτώντας το πρόσωπο. Έπειτα οπισθοχώρησε τρεκλίζοντας – η όψη του παραμορφωμένη από τη φρίκη– κι άνοιξε το στόμα του για να ουρλιάξει.

Τότε ακριβώς έφτασα μαζί με τους άλλους – πάνω στην ώρα για ν’ ακούσω τα πρώτα ουρλιαχτά του Λίο, πριν αρπάξει ο άνεμος τον ήχο από τα χείλη του, το βάλει στα πόδια και χαθεί μες στο σκοτάδι.

Μείναμε όλοι κοκαλωμένοι και σιωπηλοί. Ήταν μια φρικιαστική στιγμή – σαν τη σκηνή της κλιμάκωσης σε μια αρχαία τραγωδία.

Μα η τραγωδία δεν τελείωσε εκεί.

Μόλις είχε αρχίσει.

ΠΡΩΤΗ ΠΡΑΞΗ

«Αυτή: η πιο θλιβερή ιστορία που έχω ποτέ μου ακούσει».

ΦΟΡΝΤ ΜΑΝΤΟΞ ΦΟΡΝΤ,

Ο καλός στρατιώτης

Αυτή είναι η ιστορία ενός φόνου.

Ή ίσως αυτό να μην είναι απολύτως αλήθεια. Κατά βάθος πρόκειται για μια ερωτική ιστορία, δεν συμφωνείς; Για την πιο θλιβερή ερωτική ιστορία – για το τέλος του έρωτα· τον θάνατο του έρωτα.

Φαντάζομαι λοιπόν πως είχα δίκιο την πρώτη φορά.

Ίσως νομίζεις ότι ξέρεις περί τίνος πρόκειται. Θα διάβασες μάλλον γι' αυτή την ιστορία εκείνη την εποχή – οι σκανδαλοθηρικές εφημερίδες έκαναν σωστό πανηγύρι, αν θυμάσαι. Ένας από τους πιο πιασάρικους τίτλους ήταν «ΦΟΝΙΚΟ ΝΗΣΙ». Βασικά δεν είναι ν' απορεί κανείς, μιας και είχε όλα τα συστατικά για το τέλειο σκάνδαλο: μια μονήρη πρώην σταρ του κινηματογράφου, ένα ιδιωτικό ελληνικό νησί αποκομμένο λόγω του αέρα... και φυσικά έναν φόνο.

Γράφτηκαν ένα σωρό σαχλαμάρες για εκείνη τη βραδιά. Ένα σωρό παρανοϊκές κι ανυπόστατες θεωρίες για το τι μπορεί ή δεν μπορεί να διαδραματίστηκε. Δεν διάβασα καμία, τις απέφυγα. Δεν είχα καμία όρεξη να ασχοληθώ με αβάσιμες εικασίες για το τι ενδεχομένως συνέβη στο νησί.

Ήξερα τι συνέβη. Ήμουν εκεί.

Ποιος είμαι εγώ; Ο αφηγητής αυτής της ιστορίας – επίσης ένας από τους χαρακτήρες της.

Συνολικά ήμασταν εφτά, παγιδευμένοι στο νησί.

Ένας από μας ήταν δολοφόνος.

Προτού όμως αρχίσεις να ποντάρεις ποιος από όλους μας το έκανε, είναι καθήκον μου να σε πληροφορήσω ότι το μυστήριο δεν είναι ποιος το έκανε. Χάρη στην Αγκάθα Κρίστι όλοι ξέρουμε πώς εξελίσσεται μια τέτοιου είδους υπόθεση: ένα παράξενο έγκλημα, μια επίμονη έρευνα, μια ιδιοφυής λύση – και μετά, αν είσαι τυχερός, μια ανατροπή. Μα εδώ έχουμε να κάνουμε με μια αληθινή ιστορία, όχι με κάποιο προϊόν μυθοπλασίας. Μιλάμε για πραγματικούς ανθρώπους σε ένα πραγματικό μέρος. Αντίθετα λοιπόν, το μυστήριο είναι γιατί το έκανε – πρόκειται για μια σπουδή χαρακτήρων, για μια μελέτη του ποιοι είμαστε και γιατί κάνουμε τα πράγματα που κάνουμε.

Ακολουθεί η ειλικρινής και ανυπόκριτη απόπειρά μου να αναπαραστήσω τα γεγονότα εκείνης της τρομερής νύχτας – τον ίδιο τον φόνο και όλα όσα οδήγησαν σ' αυτόν. Υπόσχομαι να σου παρουσιάσω την αλήθεια, καθαρή κι αφτιασίδωτη – ή τουλάχιστον να πλησιάσω όσο γίνεται. Ό,τι κάναμε, είπαμε και σκεφτήκαμε.

Πώς όμως; σε ακούω να ρωτάς. Πώς είναι δυνατόν; Πώς γίνεται να τα ξέρω όλα; Όχι μόνο κάθε πράξη που έλαβε χώρα, κάθε κουβέντα και ενέργεια, μα όλα τα *απραγματοποίητα* και τα *ανείπωτα*, τις προσωπικές σκέψεις στο μυαλό του καθενός.

Στηρίζομαι κυρίως στις συζητήσεις που κάναμε πριν και μετά τον φόνο – όσοι επιβιώσαμε δηλαδή. Όσο για τους νεκρούς, πιστεύω πως θα μου επιτρέψεις να παρουσιάσω τις προσωπικές τους σκέψεις καλλιτεχνική αδεία. Δεδομένου ότι είμαι θεατρικός συγγραφέας στο επάγγελμα, ίσως έχω πιο πολλά προσόντα από τους περισσότερους για τη συγκεκριμένη δουλειά.

Η αφήγησή μου βασίζεται επιπλέον στις σημειώσεις που κράτησα τόσο πριν όσο και μετά τον φόνο. Μια εξήγηση σχετικά μ' αυτό: Εδώ και μερικά χρόνια έχω τη συνήθεια να γράφω

σε σημειωματάρια. Δεν θα τα αποκαλούσα ημερολόγια, δεν είναι τόσο συγκροτημένα. Απλώς καταγράφω τις σκέψεις, τις ιδέες, τα όνειρά μου, αποσπάσματα από κουβέντες που πιάνει το αφτί μου, τις παρατηρήσεις μου για τον κόσμο. Τα ίδια τα σημειωματάρια δεν είναι τίποτε το ιδιαίτερο – απλά μαύρα Moleskine. Τώρα έχω δίπλα μου ανοιχτό το σχετικό σημειωματάριο εκείνης της χρονιάς και αναμφίβολα θα το συμβουλευόμαι καθώς προχωράμε.

Τα τονίζω όλα αυτά, ώστε, αν σε κάποια φάση κατά τη διάρκεια αυτής της αφήγησης σε παραπλανήσω, να καταλάβεις ότι θα γίνει κατά λάθος, όχι σκόπιμα – επειδή παραμορφώνω υπερβολικά και αδέξια τα γεγονότα από τη δική μου σκοπιά. Είναι πιθανόν ο κίνδυνος του επαγγέλματος, όταν διηγείται κανείς μια ιστορία στην οποία τυχαίνει να παίζει έναν μικρό ρόλο.

Θα βάλω τα δυνατά μου πάντως να μη μονοπωλήσω πολύ συχνά την αφήγηση. Ακόμα κι έτσι, ελπίζω να φανεί επιεικής σε περίπτωση που κάνω πού και πού καμιά παρέκκλιση. Και, πριν με κατηγορήσεις πως διηγούμαι την ιστορία μου με τρόπο δαιδαλώδη, σου υπενθυμίζω πως πρόκειται για αληθινή ιστορία και στην πραγματική ζωή έτσι επικοινωνούμε, καλά δεν λέω; Είμαστε αλλού γι' αλλού: πηδάμε μπρος και πίσω στον χρόνο· μένουμε και πλατειάζουμε σε ορισμένες στιγμές, ενώ περνάμε γρήγορα κάποιες άλλες, διορθώνοντας στην πορεία, ελαχιστοποιώντας τα ψεγάδια και μεγιστοποιώντας τα ατού μας. Όλοι είμαστε οι αναξιόπιστοι αφηγητές της δικής μας ζωής.

Πλάκα πλάκα, νιώθω πως εσύ κι εγώ θα έπρεπε αυτή τη στιγμή να καθόμαστε σε ένα μπαρ, όσο σου διηγούμαι αυτή την ιστορία, σαν δυο φιλαράκια που τα πίνουν.

«Είναι μια ιστορία για όποιον έχει αγαπήσει ποτέ στη ζωή

του», λέω, σπρώχνοντας ένα ποτό προς τη μεριά σου –ένα διπλό, θα το χρειαστείς– ενώ εσύ βολεύεσαι, και ξεκινάω.

Σε παρακαλώ να μη με διακόπτεις συχνά, στην αρχή τουλάχιστον. Θα υπάρξουν μπόλικες ευκαιρίες για συζήτηση αργότερα. Προς το παρόν σου ζητάω ευγενικά να με ακούσεις – όπως θα έκανες το χατίρι ενός καλού σου φίλου και θα άκουγες ένα μάλλον μακροσκελές ανέκδοτο.

Είναι ώρα να γνωρίσουμε τον θίασο των υπόπτων μας – με σειρά σπουδαιότητας. Συνεπώς, θα πρέπει για την ώρα να παραμείνω απρόθυμα εκτός σκηνής. Θα παραμονεύω στα παρασκήνια, περιμένοντας το σύνθημα για να εμφανιστώ.

Ας αρχίσουμε –όπως είναι το σωστό– με τη σταρ.

Ας αρχίσουμε με τη Λάνα.

Η Λάνα Φάραρ ήταν σταρ του κινηματογράφου.

Η Λάνα ήταν μεγάλη σταρ. Έγινε διάσημη από πολύ μικρή, τότε που το να είναι κανείς σταρ σήμαινε όντως κάτι – πριν από την εποχή που οποιοσδήποτε με σύνδεση στο ίντερνετ μπορούσε να γίνει διάσημος.

Πολλοί από σας οπωσδήποτε θα ξέρετε το όνομά της ή θα έχετε δει τις ταινίες της. Έκανε πάρα πολλές για να τις αναφέρουμε. Αν μου μοιάζετε έστω και λίγο, μια δυο απ' αυτές είναι από τις αγαπημένες σας.

Παρόλο που αποσύρθηκε μια δεκαετία προτού ξεκινήσει η ιστορία μας, η φήμη της Λάνα διαρκούσε. Αναμφίβολα πολύ καιρό αφότου εγώ πεθάνω και ξεχαστώ σαν να μην υπήρξα ποτέ η Λάνα Φάραρ θα παραμένει αλησμόνητη – και δικαίως. Όπως έγραψε και ο Σαίξπηρ για την Κλεοπάτρα, κέρδισε με το σπαθί της μια *θέση στην ιστορία*.*

Είναι γνωστό τοις πάσι ότι τη Λάνα την ανακάλυψε στα δεκαεννιά της ο Ότο Κραντς, ο μυθικός, βραβευμένος με Όσκαρ παραγωγός του Χόλιγουντ – τον οποίο αργότερα παντρεύτηκε. Και μέχρι τον άκαιρο θάνατό του ο Ότο αφιέρωσε την ουδόλως αμελητέα ενεργητικότητά του και το κύρος του στην προώθηση της καριέρας της, σχεδιάζοντας ολόκληρες ταινίες προκειμένου

* Ουίλλιαμ Σαίξπηρ, *Αντώνιος και Κλεοπάτρα*, Πράξη Γ', Σκηνή 13, στ. 53. (Σ.τ.Ε.)

να αναδείξει το ταλέντο της. Ωστόσο η Λάνα ήταν γραφτό να γίνει σταρ, με ή χωρίς τον Ότο.

Δεν ήταν απλώς το αφεγάδιαστο πρόσωπό της με την καθαρή, ακτινοβόλα ομορφιά που έχουν οι άγγελοι του Μποτιτσέλι, εκείνα τα απέραντα γαλάζια μάτια, το παράστημα και ο τρόπος που μιλούσε ή το διάσημο χαμόγελό της. Όχι, ήταν κάποιον άλλο χαρακτηριστικό της, κάτι άπιαστο, το ίχνος ενός ημίθεου, κάτι μυθικό, μαγικό, που έκανε τον κόσμο να μην μπορεί να σταματήσει να την κοιτάζει, να τη βλέπει αδυνατώντας να κάνει αλλιώς. Μπροστά σε μια τέτοια καλλονή το μόνο που ήθελες να κάνεις ήταν να τη χαζεύεις.

Η Λάνα γύρισε πολλές ταινίες όταν ήταν πολύ μικρή – και, για να λέμε την αλήθεια, έδινε την αίσθηση ότι έκανε πειράματα για να δει τι θα έχει επιτυχία. Κι ενώ οι ρομαντικές της κωμωδίες ήταν τότε καλές και τότε κακές, κατά τη γνώμη μου, και τα θρίλερ της έτσι κι έτσι, όταν η Λάνα έπαιξε το πρώτο της δράμα, χτύπησε φλέβα χρυσού. Υποδύθηκε την Οφηλία σε μια σύγχρονη διασκευή του Άμλετ και κέρδισε την πρώτη της υποψηφιότητα για Όσκαρ. Από τότε ειδικότητά της ήταν να υποφέρει με αξιοπρέπεια. Μπορείς να πεις τις ταινίες μελό ή δακρύβρεχτες, η Λάνα όμως ήταν εξαιρετική στον ρόλο κάθε καταδικασμένης ρομαντικής ηρωίδας, από την Άννα Καρένινα ως την Ιωάννα της Λωραίνης. Δεν γινόταν ποτέ ζευγάρι με τον πρωταγωνιστή· μετά βίας κατάφερνε να μείνει ζωντανή ως το τέλος της ταινίας – και τη λατρεύαμε γι' αυτό.

Όπως φαντάζεσαι, έβγαλε απίστευτα χρήματα για πάρα πολύ κόσμο. Στα τριάντα πέντε της, κατά τη διάρκεια δύο κατά τα άλλα καταστροφικών ετών από οικονομική άποψη για την Paramount, τα κέρδη μιας από τις μεγαλύτερες επιτυχίες της ήταν αυτά που έσωσαν το στούντιο και δεν βούλιαξε τελείως. Γι' αυτό και όλη η κινηματογραφική βιομηχανία έπαθε τεράστιο

σοκ όταν η Λάνα ανακοίνωσε ξαφνικά πως αποσυρόταν – στο ζενίθ της δόξας και της ομορφιάς της, στην τρυφερή ηλικία των σαράντα.

Ήταν μυστήριο για ποιον λόγο αποφάσισε να τα παρατήσει – και θα παρέμενε μυστήριο, γιατί η Λάνα δεν έδωσε καμία εξήγηση. Ούτε τότε ούτε τα χρόνια που ακολούθησαν. Ποτέ δεν μίλησε δημόσια γι' αυτό.

Εμένα όμως μου είπε τον λόγο ένα χειμωνιάτικο βράδυ στο Λονδίνο, καθώς πίναμε ουίσκι μπροστά στο τζάκι και βλέπαμε τις νιφάδες του χιονιού να πέφτουν έξω από το παράθυρο. Μου διηγήθηκε όλη την ιστορία κι εγώ της είπα για...

Να πάρει ο διάολος. Πάλι τα ίδια κάνω: προσπαθώ να χωθώ κióλας στην αφήγηση. Φαίνεται πως, παρά τις καλύτερες προθέσεις μου, δεν καταφέρνω να μείνω έξω από την ιστορία της Λάνα. Ίσως να πρέπει να παραδεχτώ την ήττα μου, να αποδεχτώ ότι είμαστε άρρηκτα συνδεδεμένοι αυτή κι εγώ, ένα κουβάρι μπερδεμένου σπάγγου που είναι αδύνατον να το ξεχωρίσεις ή να το ξεμπλέξεις.

Πάντως, ακόμα κι αν ισχύει αυτό, η φιλία μας ξεκίνησε αργότερα. Σ' αυτή τη φάση της ιστορίας δεν είχαμε γνωριστεί. Εκείνη την εποχή εγώ ζούσα στο Λονδίνο με την Μπάρμπαρα Γουέστ. Κι η Λάνα φυσικά βρισκόταν στο Λος Άντζελες.

Ήταν γέννημα θρέμμα Καλιφορνέζα. Εκεί ζούσε, εκεί δούλευε, εκεί γύρισε τις πιο πολλές ταινίες της. Όμως, αφού πέθανε ο Ότο κι εκείνη αποσύρθηκε, αποφάσισε να φύγει από το Λος Άντζελες, να κάνει μια καινούρια αρχή.

Μα πού να πάει;

Σύμφωνα με τη διάσημη ρήση του Τενεσί Γουίλιαμς, δεν υπάρχει πουθενά να πας όταν αποσυρθείς από τον κινηματογράφο – εκτός κι αν πας στο φεγγάρι.

Η Λάνα ωστόσο δεν πήγε στο φεγγάρι. Πήγε στην Αγγλία.

Μετακόμισε στο Λονδίνο με τον νεαρό γιο της, τον Λίο. Αγόρασε μια τεράστια έπαυλη έξι ορόφων στο Μείφιαρ. Δεν σκόπευε να μείνει πολύ εκεί – σίγουρα όχι για πάντα· επρόκειτο για ένα προσωρινό πείραμα πάνω σ' έναν καινούριο τρόπο ζωής, μέχρι να αποφασίσει τι θα έκανε στο υπόλοιπο του βίου της.

Το πρόβλημα ήταν, συνειδητοποίησε αμήχανα η Λάνα, ότι χωρίς την καριέρα της να την προσδιορίζει δεν ήξερε ποια ήταν ή τι ήθελε να κάνει. Αισθανόταν χαμένη. Έτσι μου είχε πει.

Ξέρω, είναι δύσκολο για όσους από εμάς θυμόμαστε τις ταινίες της Λάνα Φάραρ να τη φανταστούμε «χαμένη». Στη μεγάλη οθόνη υπέφερε πολύ, μα το έκανε με στωικότητα, με εσωτερική δύναμη και με απίστευτο θάρρος. Αντιμετώπιζε τη μοίρα της αγέρωχα κι έπεφτε πολεμώντας. Κοντολογίς, ήταν ό,τι ζητάς από έναν ήρωα.

Στην πραγματική ζωή η Λάνα δεν θα μπορούσε να είναι πιο διαφορετική από τη δημόσια εικόνα της. Μόλις όμως τη γνώριζες λίγο καλύτερα, άρχιζες να βλέπεις ένα άλλο άτομο κρυμμένο κάτω από το προσωπείο: έναν πιο εύθραυστο και περίπλοκο εαυτό. Κάποια με πολύ λιγότερη αυτοπεποίθηση, μάλιστα πολλές φορές σε σημείο οδυνηρό. Οι περισσότεροι άνθρωποι δεν συναντούσαν ποτέ αυτό το άλλο άτομο. Καθώς όμως ξετυλίγεται αυτή η ιστορία, εσύ κι εγώ πρέπει να το αναζητήσουμε. Γιατί κρατάει όλα τα μυστικά.

Το σίγουρο είναι ότι αγωνίστηκε πολύ όλα αυτά τα χρόνια, ώστε να συμφιλιωθεί μ' αυτή την ανακολουθία –δεν βρίσκω καλύτερη λέξη– ανάμεσα στον δημόσιο και στον ιδιωτικό εαυτό της Λάνα. Ξέρω πως κι εκείνη αγωνίστηκε. Ιδιαίτερα τον πρώτο καιρό που έφυγε από το Χόλιγουντ και μετακόμισε στο Λονδίνο.

Ευτυχώς δεν χρειάστηκε να παλέψει για πολύ, παρενέβη η μοίρα κι η Λάνα ερωτεύτηκε – έναν Άγγλο· έναν λίγο νεότερο, γοητευτικό επιχειρηματία ονόματι Τζέισον Μίλερ.

Παραμένει ανοιχτό το ερώτημα –στο μυαλό μου τουλάχιστον– αν αυτός ο έρωτας ήταν στην πραγματικότητα γραφτός ή απλώς ένας βολικός αντιπερισπασμός, ένας τρόπος προκειμένου να αναβάλει, επ’ αόριστον ίσως, όλα εκείνα τα δύσκολα υπαρξιακά διλήμματα για τον εαυτό της και για το μέλλον της.

Τέλος πάντων, η Λάνα και ο Τζέισον παντρεύτηκαν. Το Λονδίνο έγινε το μόνιμο σπίτι της.

Της άρεσε το Λονδίνο. Κυρίως, υποψιάζομαι, λόγω της αγγλικής διακριτικότητας – οι άνθρωποι εκεί είχαν την τάση να την αφήνουν στην ησυχία της. Δεν είναι ένα από τα εθνικά χαρακτηριστικά των Εγγλέζων να προσεγγίζουν στον δρόμο πρώην σταρ του κινηματογράφου απαιτώντας να βγάλουν μαζί σέλφι ή να τους δώσουν αυτόγραφο, όσο διάσημες κι αν είναι. Έτσι, ως επί το πλείστον η Λάνα μπορούσε να τριγυρίζει ανενόχλητη στην πόλη.

Περπατούσε πολύ. Απολάμβανε το περπάτημα. Καιρού επιτρέποντος δηλαδή.

Α, ο καιρός. Όπως όλοι όσοι περνούν χρόνο στη Βρετανία, η Λάνα απέκτησε μια ανθυγιεινή εμμονή με το κλίμα. Καθώς περνούσαν τα χρόνια, έγινε γι’ αυτή μια διαρκής πηγή σύγχυσης. Της άρεσε το Λονδίνο, μα ύστερα από σχεδόν μία δεκαετία εκεί, η πόλη κι ο καιρός είχαν γίνει συνώνυμα στο μυαλό της. Ήταν άρρηκτα συνδεδεμένα: Λονδίνο ίσον *υγρασία* ίσον *βροχή* ίσον *γκρίζο*.

Αυτή η χρονιά ήταν ιδιαίτερα μουντή. Κόντευε Πάσχα και μέχρι στιγμής δεν είχε φανεί ούτε ένα σημάδι άνοιξης. Και τώρα υπήρχε η απειλή της βροχής.

Η Λάνα κοίταξε τον ουρανό που σκοτεινιάζε, καθώς περιφερόταν στο Σόχο. Να τη, μια πρώτη σταγόνα βροχής στο

πρόσωπό της. Και μια δεύτερη στο χέρι της. *Να πάρει ο διάλογος.* Καλό θα ήταν να γυρίσει πίσω, πριν πιάσει η μπόρα για τα καλά.

Πήρε τον δρόμο της επιστροφής και ξαναγύρισε στις σκέψεις της, στο ακανθώδες πρόβλημα που συλλογιζόταν πρωτότερα. Κάτι την ενοχλούσε, μα δεν ήξερε τι. Εδώ κι αρκετές μέρες ήταν αγχωμένη. Ένωθε νευρική, αμήχανη, λες και κάτι την κυνηγούσε κι εκείνη προσπαθούσε να του ξεφύγει – κρατούσε χαμηλά το κεφάλι στα στενά δρομάκια, αποφεύγοντας αυτό που την ακολουθούσε. Τι ήταν όμως;

Σκέψου, πρόσταξε τον εαυτό της. Βρες το.

Καθώς περπατούσε, η Λάνα έκανε έναν απολογισμό τής ζωής της, αναζητώντας κάποιες κατάφωρες απογοητεύσεις ή ανησυχίες. Μήπως ήταν ο γάμος της; Μάλλον απίθανο. Ο Τζέισον ήταν στρεσαρισμένος με τη δουλειά, όμως αυτό δεν ήταν κάτι καινούριο. Η σχέση τους πήγαινε μια χαρά προς το παρόν. Το πρόβλημα δεν βρισκόταν εκεί. Τότε πού; Μήπως υπήρχε πρόβλημα με τον γιο της τον Λίο; Έφταιγε άραγε η συζήτηση που είχαν κάνει τις προάλλες; Δεν ήταν παρά μια φιλική κουβέντα για το μέλλον του, σωστά;

Ή μήπως στην πραγματικότητα το ζήτημα ήταν πολύ περίπλοκο;

Άλλη μια σταγόνα βροχής τής απέσπασε την προσοχή. Η Λάνα αγριοκοίταξε συγχυσμένη τα σύννεφα. Δεν ήταν ν' απορεί γιατί δεν κατάφερνε να σκεφτεί με καθαρό μυαλό. Μακάρι να μπορούσε να δει τον ουρανό... να δει τον ήλιο.

Ενώ προχωρούσε, η ιδέα να γλιτώσει από τον καιρό τριβέλιζε το μυαλό της. Γι' αυτό τουλάχιστον κάτι μπορούσε να κάνει.

Γιατί να μην άλλαζε παραστάσεις; Το άλλο Σαββατοκύριακο ήταν Πάσχα. Αν έκαναν ένα ταξιδάκι της τελευταίας στιγμής αναζητώντας λίγη λιακάδα;

Γιατί να μην πήγαιναν μερικές μέρες στην Ελλάδα; Στο νησί;

Αλήθεια γιατί όχι; Θα τους έκανε καλό – στον Τζέισον, στον Λίο και ιδιαίτερα στην ίδια. Θα μπορούσα να καλέσω επίσης την Κέιτ και τον Έλιοτ, σκέφτηκε.

Ναι, ωραία θα ήταν. Η Λάνα χαμογέλασε. Η υπόσχεση της λιακάδας και του γαλάζιου ουρανού αμέσως της έφτιαξε τη διάθεση.

Έβγαλε το κινητό της από την τσέπη της.

Θα τηλεφωνούσε αμέσως στην Κέιτ.

Η Κέιτ βρισκόταν σε πρόβα.

Θα έκαναν πρεμιέρα στο Ολντ Βικ σε κάτι παραπάνω από μια βδομάδα – μια καινούρια, πολυαναμενόμενη παραγωγή του *Αγαμέμνονα*, της τραγωδίας του Αισχύλου. Η Κέιτ έπαιζε την Κλυταιμνήστρα.

Ήταν η πρώτη ολόκληρη πρόβα στο ίδιο το θέατρο και δεν πήγαινε καλά. Η Κέιτ ακόμα πάλευε με την ερμηνεία της και πιο συγκεκριμένα με τα λόγια της, πράγμα που δεν ήταν καλό σημάδι σ' αυτό το τελευταίο στάδιο της προετοιμασίας.

«Για όνομα του Θεού, Κέιτ!» φώναξε από την πλατεία ο Γκόρντον, ο σκηνοθέτης, με την έντονη προφορά του – εκ Γλασκόβης. «Ξεκινάμε σε δέκα μέρες! Δεν μπορείς, διάολε, να κάτσεις κάτω με το γαμημένο το σενάριο και να μάθεις τα λόγια σου;»

Η Κέιτ ήταν εξίσου απελπισμένη.

«Ξέρω τα λόγια μου, Γκόρντον. Δεν είναι αυτό το πρόβλημα».

«Τότε ποιο είναι; Διαφώτισέ με, αγάπη μου, σε ικετεύω», σάρκασε έντονα ο Γκόρντον χωρίς να περιμένει απάντηση. «Συ-νέχισε!» ούρλιαξε.

Μεταξύ μας –*entre nous*, όπως συνήθιζε να λέει η Μπάρμπαρα Γουέστ–, δεν αδικώ τον Γκόρντον που έχασε την ψυχραιμία του.

Βλέπεις, παρά το τεράστιο ταλέντο της –και ήταν φοβερά ταλαντούχα, δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ως προς αυτό–, η Κέιτ ήταν επίσης χασοκική, ασυμμάζευτη, κυκλοθυμική, συνήθως

αργοπορημένη, συχνά εριστική, όχι πάντα νηφάλια και φυσικά πανέξυπνη, χαρισματική, αστεία· είχε ακόμη ένα αλάνθαστο ένστικτο για την αλήθεια, τόσο πάνω όσο και κάτω από τη σκηνή. Ο συνδυασμός όλων αυτών σήμαινε, όπως είχε ανακαλύψει ο καημένος ο Γκόρντον, ότι η συνεργασία μαζί της ήταν εφιαλτική.

Α... μα δεν είναι δίκαιο αυτό, σωστά; Να χώσω μ' αυτόν τον τρόπο, κρυφίως σαν να λέμε, την κρίση μου για την Κέιτ, λες και δεν θα το πρόσεχες. Τελικά είμαι πολύ πονηρός, δεν συμφωνείς;

Υποσχέθηκα να είμαι αντικειμενικός, όσο γίνεται δηλαδή, και να σε αφήσω να βγάλεις μόνος τα συμπεράσματά σου. Οφείλω λοιπόν να τηρήσω την υπόσχεσή μου. Εφεξής θα προσπαθήσω να κρατήσω τις απόψεις μου για τον εαυτό μου.

Θα μείνω αποκλειστικά και μόνο στα γεγονότα.

Η Κέιτ Κρόσμπι ήταν μια Βρετανίδα ηθοποιός θεάτρου. Από οικογένεια της εργατικής τάξης, μεγάλωσε στο Λονδίνο, νότια από το ποτάμι, αν και κάθε ίχνος λαϊκής προφοράς είχε χαθεί προ πολλού χάρη στα χρόνια που πέρασε στη δραματική σχολή και κάνοντας μαθήματα ορθοφωνίας. Μιλούσε με την προφορά του BBC, όπως έλεγαν παλιά –μάλλον εξευγενισμένη και δύσκολο να προσδιοριστεί η προέλευσή της–, αν και πρέπει να πούμε πως το λεξιλόγιό της δεν άλλαξε ιδιαίτερα. Ήταν σκόπιμα προκλητική, με μια πινελιά «λιμενεργάτη» – έτσι το έθετε η Μπάρμπαρα. Εγώ, πάλι, θα την έλεγα *σκαμπρόζα*.

Κυκλοφορούσε μια πασίγνωστη ιστορία για το πώς η Κέιτ γνώρισε κάποτε τον βασιλιά Κάρολο, όταν ήταν ακόμα πρίγκιπας της Ουαλίας, σ' ένα φιλανθρωπικό γεύμα. Η Κέιτ ρώτησε τον Κάρολο πόσο μακριά βρίσκονταν οι τουαλέτες, προσθέτοντας ότι είχε τόσο ανάγκη, Υψηλότατε, ώστε, αν χρειαζόταν, θα κατουρούσε ακόμα και στον νιπτήρα. Απ' ό,τι φαίνεται ο

Κάρολος ξεκαρδίστηκε στα γέλια, εντελώς γοητευμένος. Δίχως αμφιβολία εκείνη ήταν η στιγμή που η Κέιτ εξασφάλισε τον τίτλο ευγενείας που πήρε κάποια στιγμή.

Όταν αρχίζει η ιστορία μας, η Κέιτ κόντευε να πενηνταρίσει. Ίσως ήταν και μεγαλύτερη, δύσκολο να πω με σιγουριά. Όπως συμβαίνει με πολλούς ηθοποιούς, η ακριβής ημερομηνία τής γέννησής της ήταν κινητή εορτή. Δεν έδειχνε τόσο μεγάλη πάντως. Ήταν πανέμορφη, με σκούρα μαλλιά και μάτια, τόσο μελαχρινή όσο η Λάνα ήταν ξανθιά. Με τον δικό της τρόπο ήταν εξίσου ελκυστική με την Αμερικανίδα φίλη της. Σε αντίθεση όμως με τη Λάνα, βαφόταν έντονα, με μπόλικο αιλάνερ και κάμποσες στρώσεις μαύρης μάσκαρας, που τόνιζαν τα μεγάλα μάτια της. Απ' όσο ξέρω τη μάσκαρα δεν την έβγαζε ποτέ νομίζω πως απλώς πρόσθετε μια δυο στρώσεις κάθε μέρα.

Η όλη εμφάνιση της Κέιτ ήταν πιο «ηθοποιίστικη» από της Λάνα. Φορούσε πολλά κοσμήματα, αλυσίδες, βραχιόλια, φουλάρια, μπότες, εντυπωσιακά παλτά, λες κι έκανε ό,τι μπορούσε για να την προσέξουν. Ενώ η Λάνα, που από πολλές απόψεις ήταν εκπληκτική, ντυνόταν πάντα όσο πιο απλά γινόταν, σαν να ήταν κάπως κακόγουστο να τραβήξει πάνω της αδικαιολόγητα την προσοχή του κόσμου.

Η Κέιτ ήταν μελοδραματική, πληθωρική, με μια ανεξάντλητη ενεργητικότητα. Έπινε και κάπνιζε ασταμάτητα. Από αυτή και από κάθε άλλη άποψη, υποθέτω, θα 'λεγε κανείς ότι η Λάνα και η Κέιτ ήταν τα δύο άκρα αντίθετα. Ομολογώ πως η φιλία τους πάντα αποτελούσε μυστήριο για μένα. Έμοιαζαν να έχουν ελάχιστα κοινά κι όμως ήταν οι καλύτερες φίλες, και μάλιστα για πολλά χρόνια.

Βασικά απ' όλες τις μπλεγμένες ερωτικές ιστορίες σ' αυτή την αφήγηση η σχέση της Λάνα και της Κέιτ ξεκίνησε νωρίτερα, κράτησε περισσότερο... Κι ήταν ίσως η πιο θλιβερή από όλες.

Πώς έγιναν φίλες δύο τόσο διαφορετικές γυναίκες;

Φαντάζομαι πως σε μεγάλο βαθμό αυτό οφείλεται στα νιάτα. Οι φίλοι που κάνουμε όταν είμαστε νέοι είναι πολύ σπάνια οι άνθρωποι που αναζητάμε αργότερα στη ζωή μας. Τα χρόνια που τους γνωρίζουμε τους προσδίδουν στα μάτια μας ένα είδος νοσταλγίας· τους βλέπουμε με επιείκεια, έχουν ένα «ελευθέρας» στις ζωές μας.

Η Κέιτ και η Λάνα γνωρίστηκαν πριν από τριάντα χρόνια σ' ένα κινηματογραφικό πλατό. Σε μια ταινία ανεξάρτητης παραγωγής που γυριζόταν στο Λονδίνο: μια διασκευή της Άχαρης ηλικίας του Χένρι Τζέιμς. Η Βανέσα Ρεντγκρέιβ έπαιζε την πρωταγωνίστρια, την κυρία Μπρουκ, και η Λάνα την κόρη της, την ενζενί, τη Νάντα Μπρούκενχαμ. Η Κέιτ είχε τον κωμικό δεύτερο ρόλο της Ιταλίδας εξαδέλφης, της Άγκι. Η Κέιτ έκανε τη Λάνα να γελάει στα γυρίσματα, αλλά και στον ελεύθερο χρόνο τους, και κατά τη διάρκεια των καλοκαιρινών γυρισμάτων οι δύο νέες γυναίκες έγιναν φίλες. Η Κέιτ σύστησε στη Λάνα τη νυχτερινή ζωή του Λονδίνου και σύντομα έβγαιναν κάθε βράδυ διασκεδάζοντας με την καρδιά τους. Εμφανίζονταν στο πλατό πονοκεφαλισμένες από το ποτό και, ξέροντας την Κέιτ, σίγουρα μερικές φορές ήταν ακόμα μεθυσμένες.

Όταν κάνεις έναν καινούριο φίλο, δεν είναι σαν να ερωτεύεσαι; Η Κέιτ ήταν η πρώτη στενή φίλη της Λάνα. Η πρώτη σύμμαχος της στη ζωή.

Πού είχα μείνει; Συγγνώμη, τελικά αποδεικνύεται αρκετά δύσκολο να διατηρήσω μια γραμμική αφήγηση. Πρέπει όμως να προσπαθήσω να το κάνω, αλλιώς δεν πρόκειται να φτάσουμε ποτέ στο νησί – πόσο μάλλον στον φόνο.

Στην πρόβα της Κέιτ, εκεί είχα μείνει.

Λοιπόν... Προχωρούσε με δυσκολία, η Κέιτ συνέχισε να μπερδεύει τα λόγια της. Μα ο λόγος δεν ήταν πως δεν τα ήξερε.

Τα ήξερε μια χαρά. Απλώς δεν αισθανόταν άνετα με τον ρόλο – ένιωθε χαμένη.

Η Κλυταιμνήστρα είναι εμβληματικός χαρακτήρας. Η αρχετυπική μοιραία γυναίκα. Σκότωσε τον άντρα της και την ερωμένη του. Ένα τέρας – ή ένα θύμα, εξαρτάται πώς το βλέπεις. Τι δώρο για μια ηθοποιό! Ένας ρόλος με τον οποίο καλείται να αναμετρηθεί. Έτσι φαντάζεται κανείς τουλάχιστον. Ωστόσο η ερμηνεία της Κέιτ παρέμενε άνευρη. Έδειχνε ανίκανη να εκφράσει την απαιτούμενη ελληνική φλόγα. Χρειαζόταν να βρει κάποιον τρόπο να μπει στο πετσί της ηρωίδας, να καταλάβει την καρδιά και τον χαρακτήρα της να ανακαλύψει ένα μικρό σημείο επαφής που θα της επέτρεπε να την υποδυθεί. Η ηθοποιία για την Κέιτ ήταν μια θολή, μαγική διαδικασία. Αυτή τη στιγμή όμως δεν υπήρχε καμία μαγεία – μόνο θολούρα.

Μετά κόπων και βασάνων έφτασαν στο τέλος. Η Κέιτ προσποιήθηκε πως όλα ήταν μια χαρά, μα αισθανόταν συντετριμμένη. Ευτυχώς είχε μερικές μέρες άδεια λόγω Πάσχα πριν από τις πρόβες με τα εφέ και κουστούμια. Λίγες μέρες για να ανασυνταχθεί, για να ξανασκεφτεί – και για να προσευχηθεί.

Μόλις ολοκληρώθηκε η πρόβα, ο Γκόρντον ανακοίνωσε πως μετά το Πάσχα ήθελε να ξέρουν όλοι τα λόγια τους τέλεια.

«Διαφορετικά δεν θα είμαι υπεύθυνος για τις πράξεις μου. Έγινε σαφής;»

Απευθύνθηκε μεν σε όλο τον θίασο, εντούτοις όλοι κατάλαβαν ότι τα λόγια του αφορούσαν την Κέιτ.

Εκείνη χαμογέλασε πλατιά και του 'δωσε ένα ψεύτικο φιλί στο μάγουλο.

«Μην ανησυχείς, Γκόρντον. Είναι όλα υπό έλεγχο, αγάπη μου. Σ' το υπόσχομαι».

Ο Γκόρντον έκανε μια γκριμάτσα όλο αμφιβολία.

Η Κέιτ πήγε στα παρασκήνια για να πάρει τα πράγματά της. Βρισκόταν ακόμα στη διαδικασία της μετακόμισης στο καμαρίνι της πρωταγωνίστριας και γινόταν χαμός: μισοαδειασμένες τσάντες, καλλυντικά και ρούχα παντού.

Το πρώτο πράγμα που έκανε η Κέιτ σε κάθε καμαρίνι ήταν να ανάψει το κερί με άρωμα γιασεμιού που πάντα αγοράζε για γούρι και για να διαλύσει εκείνη την αποπνικτική μυρωδιά των παρασκηνίων, ένα μείγμα από κλεισούρα, παλιό ξύλο, χαλί, γυμνά τούβλα μες στην υγρασία – για να μην αναφέρω τα τσιγάρα που κάπνιζε κρυφά, φυσώντας τον καπνό έξω από το παράθυρο.

Αφού άναψε πάλι το κερί, η Κέιτ ψαχούλεψε την τσάντα της κι έβγαλε ένα μπουκαλάκι με χάπια. Έριξε ένα Χαναχ στην παλάμη της. Δεν ήθελε ολόκληρο το χάπι, λίγο μόνο, μια δαγκωνιά, για να κατευνάσει κάπως το άγχος της. Το έσπασε στη μέση κι έπειτα δάγκωσε το ένα τέταρτο. Άφησε το κομματάκι του πικρού χαπιού να διαλυθεί στη γλώσσα της. Σχεδόν απολάμβανε την έντονη χημική του γεύση· φανταζόταν ότι αυτό σήμαινε πως ενεργούσε.

Η Κέιτ έριξε μια ματιά έξω από το παράθυρο. Έβρεχε. Η πόρτα δεν έδειχνε βαριά. Μπορεί σύντομα ο ουρανός να καθάριζε. Θα πήγαινε μια βόλτα στο ποτάμι. Θα της έκανε καλό. Είχε ανάγκη να αδειάσει το μυαλό της. Είχε τόσο πολλά στο κεφάλι της, που την έπιανε ζαλάδα... Τόσο πολλά μπροστά της – τόσο πολλά να σκεφτεί, τόσο πολλά που την άγχωναν–, αλλά δεν άντεχε να τα αντιμετωπίσει εκείνη τη στιγμή.

Ίσως ένα ποτό να βοηθούσε. Άνοιξε το μικρό ψυγείο κάτω από την τουαλέτα κι έβγαλε ένα μπουκάλι λευκό κρασί.

Γέμισε ένα ποτήρι κι ακούμπησε στην τουαλέτα. Άναψε κι ένα τσιγάρο – οι κανόνες του θεάτρου το απαγόρευαν αυστηρά επί ποινή θανάτου, χέστηκε όμως. Έτσι όπως έδειχναν τα

πράγματα, ήταν η τελευταία φορά που θα έπαιζε σ' αυτό το θέατρο· ή σε οποιοδήποτε άλλο, εδώ που τα λέμε.

Κοίταξε με μίσος το σενάριο. Την αγριοκοίταξε κι αυτό. Άπλωσε το χέρι της και το γύρισε ανάποδα. *Τι πανωλεθρία!* Πώς πίστεψε ότι ήταν καλή ιδέα να παίξει στον *Αγαμέμνονα*; Μάλλον θα ήταν μαστουρωμένη όταν συμφώνησε. Ζάρωσε ολόκληρη καθώς φανταζόταν τις φαρμακερές κριτικές. Η κριτικός θεάτρου των *Times* την απεχθανόταν ούτως ή άλλως· άλλο που δεν ήθελε να την ξεσκίσει. Το ίδιο κι εκείνο το κάθαρμα στην *Evening Standard*.

Το τηλέφωνό της χτύπησε – ένας ευπρόσδεκτος περισπασμός από τις σκέψεις της. Το έπιασε και κοίταξε την οθόνη. Ήταν η Λάνα.

Η Κέιτ απάντησε.

«Έλα. Είσαι καλά;»

«Θα γίνω», αποκρίθηκε η Λάνα. «Κατέληξα ότι αυτό που χρειαζόμαστε όλοι είναι λίγη λιακάδα. Θα έρθεις;»

«Τι;»

«Στο νησί, για Πάσχα».

Η Λάνα συνέχισε προτού προλάβει η Κέιτ να απαντήσει.

«Μην πεις όχι. Θα είμαστε εμείς κι εμείς. Εσύ, εγώ, ο Τζέι-σον και ο Λίο. Κι η Αγάθη φυσικά... Δεν ξέρω αν θα καλέσω τον Έλιοτ – τώρα τελευταία μου τη σπάει. Λοιπόν τι λες;»

Η Κέιτ προσποιήθηκε ότι το σκεφτόταν. Πέταξε τη γόπα της έξω από το παράθυρο, στη βροχή.

«Κλείνω αεροπορικά τώρα».

Το νησί της Λάνα ήταν δώρο. Ένα δώρο αγάπης.

Της το είχε χαρίσει ο Ότο για τον γάμο τους. Ήταν ομολογουμένως ένα παράλογα πολυτελές δώρο, φαίνεται όμως ότι αυτό ήταν χαρακτηριστικό του. Σύμφωνα με όλες τις μαρτυρίες, ήταν φοβερός τύπος.

Το νησί βρισκόταν στην Ελλάδα, στα νότια του Αιγαίου, σε μια αραιή συστάδα νησιών, τις Κυκλάδες. Έχεις ακουστά τη Μύκονο και τη Σαντορίνη, που είναι τα πιο διάσημα, αλλά τα περισσότερα νησιά είναι ακατοίκητα και μη κατοικήσιμα. Μερικά είναι ιδιόκτητα, όπως αυτό που αγόρασε ο Ότο για τη Λάνα.

Βασικά το νησί δεν κόστισε τόσο πολλά λεφτά όσο θα νόμιζες. Το ποσό είναι βέβαια πέρα από τα πιο τρελά όνειρα των περισσότερων συνηθισμένων ανθρώπων, αλλά για νησί δεν ήταν τόσο ακριβό – ούτε η αγορά ούτε η συντήρησή του.

Πρώτα απ' όλα ήταν μικροσκοπικό, καμιά οχτακοσαριά στρέμματα όλο κι όλο, σχεδόν βραχονησίδα. Και, δεδομένου ότι οι καινούριοι ιδιοκτήτες ήταν ένας παραγωγός του Χόλιγουντ και η μούσα του, ο Ότο και η Λάνα είχαν ένα πολύ μετρημένο νοικοκυριό. Για προσωπικό είχαν προσλάβει μόνο ένα άτομο, έναν επιστάτη – πλήρους απασχόλησης· το πώς είχε συμβεί αυτό ήταν ολόκληρη ιστορία, ένα ανέκδοτο που λάτρευε να διηγείται ο Ότο, ο οποίος ενθουσιαζόταν με την ιδιοσυγκρασία των Ελλήνων. Τον είχαν μαγνητίσει εντελώς. Και πρέπει να πούμε ότι εδώ, μακριά από την ελληνική ενδοχώρα, οι νησιώτες ήταν πολύ εκκεντρικοί.

Το κοντινότερο κατοικημένο νησί ήταν η Μύκονος, είκοσι λεπτά με βάρκα. Όπως ήταν φυσικό, εκεί πήγε ο Ότο να ψάξει επιστάτη για το νησί της Λάνα. Ωστόσο αποδείχτηκε δυσκολότερο απ' ό,τι περίμενε. Φαίνεται πως κανείς δεν ήταν προετοιμασμένος να ζήσει στο νησί, ούτε καν με κίνητρο τον γενναιόδωρο μισθό.

Δεν ήταν απλώς ότι ο επιστάτης θα έπρεπε ν' αντέξει μια απομονωμένη και μοναχική ζωή. Υπήρχε επίσης ένας μύθος, μια ιστορία φαντασμάτων που διηγούνταν οι ντόπιοι πως τάχα το νησί ήταν στοιχειωμένο από τη ρωμαϊκή εποχή. Το θεωρούσαν γρουσουζιά να πατήσουν το πόδι τους, πόσο μάλλον να ζήσουν, εκεί. Προληπτικοί άνθρωποι οι Μυκονιάτες.

Τελικά βρέθηκε ένας μονάχα εθελοντής για τη δουλειά: ο Νίκος, ένας νεαρός ψαράς.

Ο Νίκος τότε ήταν είκοσι πέντε ετών και είχε χηρέψει πρόσφατα. Ήταν σιωπηλός και σοβαρός. Η Λάνα μού είπε ότι, κατά τη γνώμη της, έπασχε από βαριά κατάθλιψη. Το μόνο που ήθελε, είπε εκείνος στον Ότο, ήταν να είναι μόνος.

Ο Νίκος μετά βίας ήξερε γράμματα και μιλούσε σπαστά αγγλικά, αλλά αυτός κι ο Ότο κατάφεραν να συνεννοηθούν χρησιμοποιώντας συχνά περίπλοκες χειρονομίες. Δεν συντάχθηκε κανένα συμβόλαιο, μια χειραψία ήταν αρκετή.

Και από τότε ο Νίκος ζούσε μόνος όλο τον χρόνο στο νησί. Επιστάτης της ιδιοκτησίας και άτυπος κηπουρός. Στην αρχή δεν υπήρχε κανένας ιδιαίτερος κήπος. Ο Νίκος έμενε εκεί δυο τρία χρόνια προτού αρχίσει να καλλιεργεί ζαρζαβατικά, όταν ξεκίνησε όμως, είχε κατευθείαν επιτυχία.

Την επόμενη χρονιά ο Ότο, εμπνευσμένος από τις προσπάθειες του Νίκου, κανόνισε να φέρει από την Αθήνα έναν μικρό σπωρώνα. Κρεμασμένες από σχοινιά, αιωρούμενες από ελικόπτερα, οι μηλιές, οι αχλαδιές, οι ροδακινιές και οι κερασιές

φυτεύτηκαν σε έναν περιτοιχισμένο κήπο. Και ευδοκίμησαν και αυτές. Όλα έμοιαζαν ν' ανθίζουν σ' αυτό το νησί της αγάπης.

Υπέροχο δεν ακούγεται; Ξέρω, ειδυλλιακό. Ακόμα και τώρα είναι τόσο δελεαστικό να το ωραιοποιήσει κανείς. Κανείς δεν θέλει την πραγματικότητα· όλοι θέλουμε τη φαντασία και έτσι φαινόταν στον έξω κόσμο η ιστορία της Λάνα. Μια γοητευτική, μαγική ζωή. Αν όμως έχω μάθει ένα πράγμα, αυτό είναι πως τα πράγματα σπανίως είναι όπως φαίνονται.

Ένα βράδυ πολλά χρόνια αργότερα η Λάνα μου είπε την αλήθεια για τη σχέση της με τον Ότο, πως ο γάμος τους δεν ήταν όπως υπέθεταν όλοι. Ίσως να ήταν αναπόφευκτο· την πληθωρική προσωπικότητα του Ότο, τη γενναιοδωρία του, την αδίστακτη δυναμικότητα και τη φιλοδοξία του συνόδευαν κι άλλα, λιγότερο ελκυστικά χαρακτηριστικά. Πρώτα απ' όλα ήταν πολύ μεγαλύτερος από τη Λάνα κι είχε μια πατρική έως και πατριαρχική συμπεριφορά απέναντί της. Έλεγε, ό,τι έκανε, της υπαγόρευε τι θα έτρωγε και τι θα φορούσε, ήταν ανελέητα επικριτικός για οποιαδήποτε επιλογή της, τη μείωνε, την εκφόβιζε – κι όταν ήταν μεθυσμένος, την κακοποιούσε ψυχικά και πολλές φορές σωματικά.

Είναι λογικό να υποπτεύομαι πως, αν είχαν μείνει περισσότερο καιρό μαζί, η Λάνα θα επαναστατούσε κάποια στιγμή, όσο μεγάλωνε και γινόταν πιο ανεξάρτητη. Σίγουρα μια μέρα θα τον εγκατέλειπε, τι λες κι εσύ;

Δεν θα το μάθουμε ποτέ. Δεν είχαν περάσει παρά λίγα χρόνια μόνο από τον γάμο τους όταν ο Ότο έπαθε ένα μοιραίο έμφραγμα στο αεροδρόμιο του Λος Άντζελες – αν είναι δυνατόν! Πήγαινε να συναντήσει τη Λάνα στο νησί, να ξεκουραστεί, σύμφωνα με τις οδηγίες του γιατρού. Δυστυχώς δεν κατάφερε να φτάσει ποτέ στον προορισμό του.

Μετά τον θάνατο του Ότο η Λάνα έμεινε μακριά από το

νησί για αρκετά χρόνια. Την τάραζαν πάρα πολύ οι αναμνήσεις και οι συνειρμοί. Μα, καθώς περνούσε ο καιρός, κατάφερε να θυμάται χωρίς υπερβολικό πόνο το νησί και όλες τις ευτυχισμένες στιγμές που είχαν μοιραστεί εκεί. Έτσι, αποφάσισε να επιστρέψει.

Από τότε η Λάνα πήγαινε τουλάχιστον δύο φορές τον χρόνο στο νησί, μερικές φορές και πιο συχνά. Ιδιαίτερα αφότου μετακόμισε στην Αγγλία κι είχε ανάγκη να ξεφύγει από το κλίμα της.

Προτού συνεχίσουμε, πρέπει να σου πω για τα ερείπια. Όπως θα διαπιστώσεις, παίζουν σημαντικό ρόλο στην ιστορία μας.

Τα ερείπια ήταν το αγαπημένο μου σημείο στο νησί. Ένα ημικύκλιο από έξι κατεστραμμένες κι ανεμοδαρμένες μαρμάρινες κολόνες σ' ένα ξέφωτο περικυκλωμένο από ελιές. Ατμοσφαιρικό σημείο, εύκολο να διαποτιστεί με μαγεία. Τέλειο για περισυλλογή. Καθόμουν συχνά σε μια από τις κολόνες, έπαιρνα απλώς βαθιές ανάσες κι αφουγκραζόμουν τη σιωπή.

Τα ερείπια ήταν ό,τι απέμεινε από μια αρχαία βίλα που κάποτε είχε χτιστεί στο νησί, πάνω από χίλια χρόνια πριν. Ανήκε σε μια πλούσια ρωμαϊκή οικογένεια. Αυτές οι κατεστραμμένες κολόνες ήταν το μόνο που είχε απομείνει από ένα συγκρότημα που, όπως είχαν πει στη Λάνα και στον Ότο, στέγαζε κάποτε ένα κανονικό θέατρο, ένα μικρό αμφιθέατρο για ιδιωτικές παραστάσεις.

Ωραία ιστορία – αν και κάπως σικέ, κατά τη γνώμη μου. Δεν μπορούσα να μην υποψιαστώ ότι την είχε επινοήσει ένας υπερβολικά ενθουσιώδης μεσίτης, ελπίζοντας να κεντρίσει τη φαντασία της Λάνα. Αν ισχύει κάτι τέτοιο, τα κατάφερε. Η Λάνα μαγεύτηκε κατευθείαν. Εφεξής αποκαλούσε πάντα τα ερείπια «θέατρο».

Και για ένα διάστημα αναβίωσαν με τον Ότο αυτή την

αρχαία παράδοση: Παρουσίαζαν στα ερείπια τα καλοκαιρινά βράδια σκετσάκια και μικρά θεατρικά, τα οποία έγραφαν και στα οποία πρωταγωνιστούσαν η οικογένεια και οι καλεσμένοι τους. Ευτυχώς εγκατέλειψαν αυτή τη συνήθεια πολύ καιρό πριν πάω εγώ στο νησί. Ειλικρινά δεν θα άντεχα να πρέπει να απολαμβάνω τους καλεσμένους σταρ του κινηματογράφου στις ερασιτεχνικές θεατρικές παραγωγές τους.

Εκτός από τα ερείπια υπήρχαν μόνο άλλα δύο κτίσματα στο νησί, αρκετά πρόσφατα και τα δύο: το σπιτάκι του επιστάτη, όπου έμενε ο Νίκος, και το κυρίως σπίτι.

Το σπίτι βρισκόταν στο κέντρο του νησιού. Ήταν ένα τερατούργημα από ψαμμόλιθο πάνω από εκατό χρόνων. Είχε ανοιχτοκίτρινους τοίχους, μια κόκκινη πήλινη σκεπή, πράσινα ξύλινα παραθυρόφυλλα. Ο Ότο και η Λάνα έκαναν προσθήκες, το επεκτείνανε, ανακαινίζοντας τα πιο ρημαγμένα σημεία. Έφτιαξαν μια πισίνα κι έναν καλοκαιρινό ξενώνα στον κήπο, καθώς και μια πέτρινη προβλήτα στην πιο προσβάσιμη παραλία, όπου έδεναν το ταχύπλό τους.

Είναι δύσκολο να περιγράψω πόσο όμορφο είναι –ήταν;– το νησί. Μπερδεύω λίγο τους χρόνους μου εδώ. Δεν είμαι σίγουρος πού βρίσκομαι – στο παρόν ή στο παρελθόν; Ξέρω πού θα βρισκόμουν, έτσι και μου δινόταν η ευκαιρία. Θα έδινα τα πάντα για να είμαι εκεί τώρα.

Τα φαντάζομαι όλα τόσο ξεκάθαρα. Έτσι και κλείσω τα μάτια μου, μπορώ να βρεθώ εκεί: στη βεράντα του σπιτιού μ' ένα δροσερό ποτό στο χέρι, να ατενίζω τη θέα. Το νησί είναι αρκετά επίπεδο στο μεγαλύτερο μέρος του, οπότε μπορείς να δεις σε μεγάλη απόσταση: πέρα από τις ελιές, κάτω στις παραλίες και στους όρμους, ως τα καθάρια τρικουάζ νερά. Όταν είναι ήρεμη, η θάλασσα είναι γαλάζια και κρυστάλλινη, διάφανη θαρρείς. Μα, όπως τα περισσότερα πράγματα στη ζωή, δεν έχει μόνο

έναν χαρακτήρα. Όταν φυσάει, και φυσάει συχνά, τα φουρτου-
νιασμένα κύματα και τα ρεύματα αναδεύουν όλη την άμμο στον
βυθό κάνοντας τα νερά θολά, σκοτεινά κι επικίνδυνα.

Ο αέρας μαστίζει αυτό το μέρος. Το χτυπάει όλο τον χρόνο-
όχι συνέχεια όμως ούτε με την ίδια ένταση, αλλά κάθε τόσο
οργίζεται κι ορμάει πάνω από τη θάλασσα, σφυροκοπώντας τα
νησιά. Η γιαγιά της Αγάθης αποκαλούσε τον αιγαιοπελαγίτικο
άνεμο «μένος», που σημαίνει μανία.

Παρεμπιπτόντως, το νησί έχει όνομα.

Λεγόταν Αύρα, από την Ελληνίδα θεά που το όνομά της
σημαίνει «απαλό αεράκι». Όμορφο όνομα, που διέψευδε τη
σφοδρότητα του ανέμου και της ίδιας της θεάς.

Η Αύρα ήταν μια πιο ασήμαντη θεότητα, Νύμφη, κυνη-
γός, σύντροφος της Άρτεμης. Δεν συμπαθούσε ιδιαίτερα τους
άντρες και τους έσφαζε για πλάκα. Όταν γέννησε δυο αγόρια,
κατασπάραξε το ένα, πριν της αρπάξει η Άρτεμη το άλλο για
να το σώσει.

Μιας και το 'φερε η κουβέντα, έτσι μιλούσαν για τον αέρα
οι ντόπιοι – τον χαρακτήριζαν τερατώδη, καταστροφικό. Να
γιατί συμπεριλήφθηκε στους μύθους και στις ιστορίες τους,
ενσαρκωμένος στην Αύρα.

Ήμουν αρκετά τυχερός, ώστε να μην τον έχω βιώσει προσω-
πικά – τον αέρα εννοώ. Επισκεπτόμουν το νησί αρκετά χρόνια
και πάντα πετύχαινα ασυνήθιστα ήπιο καιρό – τις περισσότε-
ρες φορές έχανα για μια δυο μέρες τις θύελλες.

Όχι όμως φέτος. Το μένος αυτή τη χρονιά με πρόφτασε.